

Təbiətin qoynunda dincələn hər bir insan ağacların, six kolların və ətirli yaşıllığın nə qədər vacib olduğunu dərk edir. Lakin təessüflər olsun ki, bəzən insanlar həyatları üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən meşələrin bilərkədən və ya bilməyərkədən əsl qatilinə çevrilərək birbaşa öz sağlam həyatlarına qəsd edirlər. Meşənin qoynunda, gözəl bir guşədə istirahəti tonqal üstündə bişirilən ləziz təamlarsız təsəvvür etmək nə qədər çətindirsə, sonradan baş verə biləcək yanğın hadisəsini

Torpağın, suyun, ağaç, kol, ot bitkilərinin, heyvanat aləminin, mikroorganizmlərin vəhdəti hesab edilən meşə sahələri Azərbaycanın ən qiymətli milli təbii sərvəti hesab olunur. Torpağın üst münbit qatının yuyulub getməsinin qarşısının alınmasında, sel daşqınlarının minimuma endirilməsində, tarlaların küləkdən və quraqlıqdan qorunmasında meşələrin müstəsna əhəmiyyəti var. Meşələrdən bəhrələnməklə, onun nemətlərindən istifadə etməklə yanaşı, təbiətin bu füsunkar nemətini

tonqal yandırılması yolverilməzdir. Meşələrdə yanacaq və sürtgü yağlarının açıq şəkildə saxlanılması da yanğın təhlükəsi töredir. Yanğın təhlükəsindən uzaq olmaq üçün meşədə emal edilmiş hazır meşə materialları açıq sahədə müəyyən olunmuş qaydada yiğilib saxlanılmalıdır.

Turist istirahət zonaları, gənclər və uşaq təşkilatları tərefindən meşələrdə keçirilən kütləvi tədbirlər zamanı tonqallar əraziyə nəzarət edən müvafiq qurum tərefindən ayrılan xüsusi yerlərdə qalana bilər. Tullan-

cımlar deyil, yanın yarpaqlar da səpələne bilər. Ərazini tərk edən zaman tonqali tam söndürməli, üzərinə su atmalı, sonra isə üstü torpaq la örtülməlidir.

Yanğınlı müxtəlif mübarizə metodlarının olmasına baxmayaraq, mübarizənin ən effektiv və sinanmış metodu insanların bu sahədə maarifləndirilməsidir. Həyata keçirilən təbliğat-təşviqat işləri, ictimai maarifləndirmə artıq ölkəmizdə öz nəticələrini verməkdədir. Fövqələdə Hallar Nazırlığının aidiyəti qurum-

Meşələri yanğından qoruyaq!

təsəvvür etmək daha üzücüdür.

Meşələrin məhv olmasının əsas səbəblərindən biri məhz onun yanğınlara məruz qalmasıdır. Təsadüfi deyildir ki, hər il dünyadan müxtəlif bölgələrində baş verən meşə yanğınları minlərlə hektar meşə sahəsinin, yaşıllığın məhvini ilə nəticələnir. Bəzi-bəzi insanların məsuliyyətsizliyi ucbatından uzun illər ərzində qorunub saxlanmış meşələr, nadir ağaclar bir anda məhv olur. Bu da son nəticədə planetdə təbii balansın pozulması, həmçinin fauna və floranın məhvini, müxtəlif xəstəliklərin yaylanması kimi fəsadlara yol açır.

Azərbaycan da digər dövlətlər kimi meşə yanğınlardan siğortalanmayıb. Baş verən yanğınlardan qarşısının vaxtında alınmasına baxmayaraq, hər il belə hadisələrə ölkənin müxtəlif bölgələrində təsadüf olunur. Yanğınlardan bir hissəsi ildırım çaxması zamanı baş versə də, ölkəmizdəki meşə yanğınlarının törətməsində insan amili böyük rol oynayır. Baş vermiş meşə yanğınları əsasən yaxınlıqdakı kənd təsərrüfatı sahələrində otların yandırılması nəticəsində meydana gəlir. Bu zaman əkin sahələrinin meşə və digər bitki örtüyünə yaxın olması ciddi fəsadlara səbəb olur. İnsanların səhvi ucbatından hər bir kvadratmetr sahəyə yayılan yanğın qiymətli ağaç və kolaların yanıb məhv olması ilə nəticələnir.

Meşə yanğınlardan bəhs edərək xüsusilə vurgulanmalıdır ki, bu sahədə baş verən 10 yanğından 9-u odla ehtiyatsız davranışdan və ya meşədə iş və istirahət zamanı insanların yanğın təhlükəsizliyi qaydalardan pozması səbəbindən baş verir. Xüsus olaraq qeyd etmək lazımdır ki, isimlək, xörək bişirmək üçün qalanmış tonqallar və meşəni tərk edərək bu tonqalların tam söndürülmədən nəzarətsiz qoyulması meşə yanğınlara səbəb olur. Söndürülməmiş kibritin, sıqaret kötüyünün meşəyə atılması, hətta maşınların mühərrikindən çıxan qığılçımlar da yanğın töredir.

Meşədə yanğınlara yol verilməməsi üçün yanğın təhlükəsizliyi istiqamətində bir sıra qaydalara əməl olunması zəruridir. Meşələrə sürtgü yağı, benzin, aq neft, dizel yanacağı və digər yanar mayeləre bulaşmış əski və digər materialları, o cümlədən yanar tütün məməlatları atmaq olmaz. Meşələrdə avtomobilərin yanacaqla doldurulması, eləcə də onların yaxınlığında sıqaret çəkilməsi,

tiların yandırılması da bütün hallarda həmin əraziyə nəzarət edən qurumun əməkdaşları ilə razılışdırılmalıdır. Tonqal yandırıllarkən bütün təhlükəsizlik qaydalarına əməl etmək vacibdir. Tonqal heç bir halda ağacın altında, xüsusən də budaqları aşağı sallanan ağacların altında yandırılmamalıdır. Quru ağaç kötükleri və quru ot olan ərazidə də od qalamaya olmaz. Tonqal qalamaya üçün əvvəlcədən yer hazırlamaq və yaxud da köhnə, qalanmış tonqalın yerindən istifadə etmək lazımdır. Tonqal qalamaya üçün ilk növbədə ağaclarдан xeyli aralıda yer hazırlamaq məqsədəyənəndir. Həmin ərazi otlardan təmizlənməli, tonqal üçün çala qazılmalıdır. Tonqal heç bir halda nəzarətsiz qalmamalıdır. Ehtiyatda olan yanacaq məhlulu tonqaldan 3-5 metr aralıda saxlanmalıdır. Əgər ehtiyac yoxdur, çox hündür ocaq qalamaya lazım deyil. Diqqət yetirilməlidir ki, tonqaldan kənara az qığılçım düşsün. Xüsusən də küləkli havada bu çox təhlükəlidir. Tonqal yandırırcən kuleyin gücüne və istiqamətinə uyğun tonqal yandırmaq lazımdır. Çünkü kənara sıçrayan qığılçımlar otun və yarpaqların alışmasına səbəb ola bilər. Çalışmaq lazımdır ki, yarpaqları qurmuş budaqlardan istifadə edilməsin, çünki bu zaman qıraqa təkcə qığıl-

ları bu məqsədlə yanğına qarşı plakatlardan, reklam işlərindən geniş istifadə edir. Meşə ilə əlaqəsi olan bütün müəssisələrdə, təşkilatlarda, idarələrdə, əhalı arasında, məktəblərdə yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı izahat işlərinə geniş yer verilir. Meşə yanğınları ilə əlaqədar əhalı biləlidir ki, insanların meşə yanğıının təhlükəsi nəinki alovun birbaşa təsirindən, eyni zamanda atmosferdəki güclü oksigen çatışmazlığından, dəm qazının və digər qatışqların artmasından yaranan zəherlənmələrdən ibarətdir. Bunları nəzərə alaraq meşə yanğınları zamanı birinci növbədə insanlar təhlükəli zonadan çıxılmalı, yanğın yerinə giriş məhdudlaşdırılmalı, yanğının söndürülməsində təhlükəsizlik təmin edilməlidir. Yanğın ərazisində işleyənlər xüsusi geyimlər, tüstü əleyhinə maskalar və əleyhqazlardan istifadə etməlidirlər. Yanğın ərazisində keçmə zərurəti yarandıqda tənəffüs yollarının zədələnməməsi üçün nəfəsi tutmaq lazımdır.

**Yadda saxlayın ki, meşələr
Yer kürəsinin ağıcyərləridir!**

**Meşələri yanğından qorumaq
hər birimizin borcudur!**

**Hər hansı bir təhlükə yara-
nıbsa "112"-yə zəng edin!**

**FHN Şimal-qərb Regional Mərkəzinin
İctimaiyyətlə əlaqə və təbliğat sektorу.**

Bizim işimiz haqq işidir

(Əvvəli 5-ci səhifədə.)

Bu mümkün olmadıqda Azərbaycan işgal altındaki torpaqlarını müharibə yolu ilə azad etmək hüququnu özündə saxlayır. Cəbhə xəttindəki son hadisələr göstərdi ki, Azərbaycan xalqının bütün təbəqələrinin dəstəyinə arxalanan ordumuz istənilən an torpaqlarımızı düşmən tapdağından azad etməye hazırlıdır. Təmas xəttində baş verən hadisələr bü-

tün cəmiyyəti hərəkətə gətirdi. Doğrudur, az da olsa ordu muzun gücünə xələl gətirmək istəyən naxələflər tapıldı. Ancaq onların cavabını elə xalqın özü verdi.

Xalq son hadisələrdə torpaqlarımızın azad edilməsi üçün dövlətimizin başçısı Ali Baş komandan cənab İlham Əliyevin hər bir çağırışına həzir olduğunu nümayiş etdirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev

cəbhə bölgəsində bu barədə danışarkən demişdir ki, bu gün Azərbaycanda gözəl gənc, vətənpərvər bir nəsil yetişib və onların hamısı Ali Baş Komandanın əmrini gözləyir. "Son hadisələr də bunu göstərdi. Hətta hər işindən kənardə olan insanlar da fikirlərini, istəklərini bildirirlər, könüllü olaraq cəbhə bölgəsinə getmək istəyirlər. Bu məni çox sevindirir və onu göstərir ki, Azərbaycan da vətənpərvərlik ruhu çox

yüksəkdir. Mənəvi üstünlük bizim tərəfimizdədir."

Bəli, son vaxtlar cəbhə bölgəsində baş verən hadisələr, cəmiyyətin bu məsələyə münasibəti bir daha göstərdi ki, bütün sahələrdə olduğu kimi hərbi sahədə də Azərbaycan Ermənistandan qat-qat güclü olduğu kimi, hərbi sahədə də güclüdür və torpağını işğaldan azad etməyə qadirdir.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi Biz Azərbaycan ərazisində ikinci qondarma Erməni dövlətinin yaranmasına imkan verməyəcəyik, tezliklə

doğma torpaqlarımıza qayıdaqıq. Bu yolda bütün diplomatik qaydalardan istifadə edir. Ancaq Ermənistən qeyri-konstruktiv mövqeyi və dönyanın söz sahibləri olan beynəlxalq təşkilatlarının və dövlətlərinin məsələyə ikili münasibəti nəticəsində Azərbaycan—Ermənistən, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll olunmamış qalır və hər an müharibənin alovlanması gözlənilir.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi Azərbaycan dövləti münaqişəni sülh yolu ilə tənzimləməyə çalışır.

Qüdrət SƏMƏDOV.